

TISZÁNTUL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Budapesti előfizetésre 1 évre 10 korr.
 Budapesti előfizetésre 6 hónapra 5 korr.
 Budapesti előfizetésre 3 hónapra 3 korr.
 Budapesti előfizetésre 1 hónapra 1 korr.
 Budapesti előfizetésre 1 hónapra 1 korr.
 Budapesti előfizetésre 1 hónapra 1 korr.
 Budapesti előfizetésre 1 hónapra 1 korr.

*Politikai
 napilap*

Mindenki számára a nap, a hét és a hónap minden napján kiadva.
 Budapesti előfizetésre 1 évre 10 korr.
 Budapesti előfizetésre 6 hónapra 5 korr.
 Budapesti előfizetésre 3 hónapra 3 korr.
 Budapesti előfizetésre 1 hónapra 1 korr.

LXII. évfolyam 243. szám. Budapest Kedd, 1916 október 24.

Konstanza a bolgároké!

Budapest, október 23. A Tiszántul tudósítója jelenti:
 A románok és oroszok Mackensen seregével szemben Konstanza körül döntő vereséget szenvedtek. Veszteségük halottakban és sebesültekben igen nagy.
Megbízható hírek szerint a német-bolgár szövetséges csapatok, amelyek legutóbb Dobrudzsában a hősiesség küzdelemmel foglalták el Tuzlát, bevonultak Konstanzába.

Ferdinánd király, az áruló oláh király hiába futott segítséget könyörögni a minden oroszok cárijától. Miklós cár, a becsületszóra is hazudni tudó cár hiába ígért segítséget az oláhnak. Az oláh hadsereg és egész Románia a központi hatalmak hadseregeinek harapófogója közé szorult és ez a harapófogó kénytelenül szorult össze és halálos ölelése közt ropog, vergődik az oláh hadsereg — hiába.
 Mackensen vezeti egyfelől a német-bolgár-török sereget a Dobrudzsában. Ez a harapófogó egyik ága. A magyar trónörökös és alattja Ars magyar és Falkenheyn német tábornokok vezetik a magyar-német sereget Erdélyben. Ez a harapófogó másik ága és a két ág mesterien működik össze Románia, az esküszegő hitvány áruló megbüntetésében.
 Mikor az oláhok Erdélyre vetették magukat, Mackensen egész erejével zudult Dobrudzsára. Mint a vihar, úgy separte maga előtt az oláhokat Tutrakánál, Szilisztriánál. Akkor az oláhok orosz segítséggel

összeszedték magukat és — talán Erdélyből elvont csapatokkal is — megkísérelték az ellentállást. Nyomban rá következett a magyarok és németek erdélyi offenzívája, a nagy-szebeni, fogarasi, brassói diadal, az Erdélybe betört oláhok kiverése a határig.
 Az oláhok most megkísérelték a határokat védeni. A csoportosítást jelezték s valószínűleg Dobrudzsából vontak vissza csapatokat az erdélyi határra. Erre megint a harapófogó másik ága mozdult egyet s Mackensen németjei és bolgárjai elfoglalták — Konstanzát.
 Ezzel a rendkívül fontos haditénnyel az oláhok el vannak vágva a tengertől. Mangalia, az egyik oláh kikötő már régebben a bolgárok és németek kezén van, most a másik kikötő, Konstanza is kezükre került. Románia csak a Dunán át vehet lélegzetet a tenger felől, ez a lélegzetvétel pedig már közel jár a megfulladáshoz.
 Örömmel, Istennek hálát adva vesszük a hírt erről az újabb győzelemről. A világ leghitványabb

árulói megérdemelték a legázoltatást, a megsemmisítést. Ennek a söpredéknek a megbüntetésével, megsemmisítésével Magyarország megszabadul egy gonosz szomszédtól, a világ pedig fellélekzik. Tisztább lesz a levegő.

A bécsi gyilkos merénylet.

Stürgkh gróf a reváton.
 A háboru borsalmi közt is megdöbbentően hatott a Bécsből jött hír, hogy egy elvetsült gonosztevő, a szocialista Arbeiter Zeitung szerkesztőjének fia, Adler Frigyes meggyilkolta Stürgkh grótot, Ausztria miniszterelnökét.
 Szombaton délután járta be a hír az egész világot s egy percre minden szem a borsalmak e világában a bécsi rémtett felé fordult.
 Nemrégén még Stürgkh nevét sűrűn emlegették a magyar képviselőházban és lapjainkban. A magyar politikai világ egy része abban a meggyőződésben él, hogy kivánatos a delegáció összehívása s ennek az az akadály, hogy az osztrák birodalmi gyűlés a háboru óta nem tart ülésüket. Az osztrák kormány az a meggyőződés, hogy az osztrák pártviszonyok közt nem volna okos dolog az osztrák parlamentet összehívni, s ennek a meggyőződésnek természetesen Stürgkh volt a megszemélyesítője. Így támaszt ellentét egyfelől Stürgkh, másfelől a magyar ellenzék egy része közt, mely nemrég hővesen támadta az osztrák miniszterelnököt Tisza István mellett.
 Most a Stürgkh elleni merénylet rémes villanással állapítja meg azt a tényt, hogy az osztrák állapotok valóban nem érettek arra, hogy ott a birodalmi gyűlés működjen.
 A merénylő a maga legszélsőbb szocialista anarchista elvei mögé sáncolódva, a Meisl és Schada éttermeiben elkövetett gyil-

Szörme újdonságok megérkeztek!
 Nagy választék. Costüm kelmékben, bársonyok, selymek, flanel és barchentekben, szőnyeg-függönyökben.
 Vásznak. Fehérnemük, kötött kabátok, trikók, blousok, harisnyák, keztük és katonai felszerelések legolesőbban

CZILLÉR IMRE
 nagyáruházában

kosságot politikai mázzal szeretné bevonni. Nem sikerül. Közönséges, hitvány orgyilkosság volt ez, a melynek igen sajnálatos politikai vonatkozása csak annyiban van, hogy magától érthetőség ellenségeink vérszomját tovább fogja élesíteni. Adler Frigyes elvtárs tehát ellenségeinknek tett szolgálatot gaztettével s ha van eset, a mikor a büntetésnek kérielhetlen szigorral és kiméletlen gyorsasággal nyomban kell követnie a bűnt, hát az az eset most bekövetkezett.

A gaztettnek pedig legfőbb büntetése az lesz, hogy nem fogja valódi célját elérni: semmivel sem fogja erőnkét, kitartásunkot gyöngíteni az, hogy a szövetséges Ausztria miniszterelnökét egy gazfickó meggyilkolta. Az entente méltó szövetségesére akadt Adler elvtársban; az orgyilkosoktól sem ijedünk meg, akár Erdély havasain át törnek egész hadsereggel, akár Bécs központjában igyekeznek a jól megérdemelt akasztófa alá.

Ujabb részletek a merényletről.

Az osztrák miniszterelnök naponként a „Meisl und Schade“ szálloda éttermében ebédel. Tegnap is délután félkettő után jelent meg Stürgkh gróf a szálló vörös termében levő törzszakmájánál. Vele együtt jöttek Toggenburg Frigyes gróf tiroli helytartó és Aehrenthal Ferenc báró ulánus százados, az elhunyt Aehrenthal külügyminiszter öccse. A Kaerntner Strasséra néző ablakosor az asztal sorakozik egymás mellett. Az asztalok üresek voltak, a negyedik asztalnál azonban egy harmincnyolc évesnek látszó magas, szélesvállú férfi ült. Szőke, rövidre nyírott bajszu, hosszú gondosan ápolt haja volt az illető, akit az étteremben, ahova rendszeren csak törzsvendégek járnak, nem ismertek.

Stürgkh gróffal és annak asztalával éppen szemközt foglalt helyet. A miniszterelnök befejezte ebédjét, fekete kávé hozatott és szivarra gyújtott.

Az idegen is megebédel és kifizette számláját Stürgkh gróf és társasága kíséretében indult el, amikor az idegen az üres asztalok sora előtt elhaladva a miniszterelnök asztala felé közeledett. Toggenburg gróf, de Stürgkh is azt hitte, hogy a szomszédos asztalhoz akar letelepedni. A miniszterelnök közvetlen közelségébe már futva érkezett, az oldalára került és Browningot szegezett Stürgkh gróf mellé.

A miniszterelnök érdeklődve az idegen iránt, előre hajolt. Ekkor hangzott el a dördülés. A lövéseket a gróf fejének irányította a merénylő és jól talált. Stürgkh gróf oldalra fordult, majd a földre esett. A vér előntötte arcát, kiesordult a ruhájára és az asztalok fölé. Mindenki szinte megkövült a lövések pillanatában. Toggenburg tért magához elsőnek és fegyvereként a székét emelte a merénylő ellen. Ez azonban a termen tovább az ajtó felé haladt, ahol az étterem főtáncosnője és a szomszédos teremből elősietett tiszt kivont karddal utját állotta. Toggenburg gróf és Aehrenthal báró is utána sietett. A pincér megfogta a merénylő kezét, a melyben még mindig ott volt a revolver. Eközben a fegyver újra elsült és Aehrenthal bárót találta el. Végül is elvették tőle a fegyvert.

— Uraim hagyjanak — mondotta ekkor a merénylő, teljes tudatában vagyok teitemnek. Adler Frigyes dr író vagyok.

Határozottsággal beszélt, de azért látszott, hogy nagyon izgatott. Lekísérték a szálló irodájába és értesítették az esetről a mentőket és a rendőrséget. A mentők két óra 53 perckor kapták meg a hírt és rögtön kísérték a helyszínre. Megállapították, hogy a miniszterelnök meghalt.

Negyed 4 órakor Adler Frigyast autón a rendőrség fogházába vitték. Nagyon nyugodtan viselkedett ekkor is.

A merénylő első kihallgatása.

Bécs október 23. A Fremdenblatt jelent: A rendőrség épületébe történt átszállítása után Adler Frigyes dr Stürgkh gróf merénylője börtönbe, hosszú kihallgatásnak vetette magát alá. Rövidre fogta válaszait, sok kérdésre egyáltalán nem válaszolt és egyébként tetté politikai felfogásával igyekezett magyarázni és igazolni.

Kijelentései és megatartása után csak az a következtetés vonható le, hogy a börtönben gyilkosság faradikus ember műve. Határozottan kijelentette, hogy büntései nem esnek.

Teljes gondolkodását csak a bíróság előtt akarja kifejtani. Ott akar teljes képet adni eljárásának idősítőkairól.

A magyar kormány és képviselőház részvétele.

Tisza István gróf miniszterelnök Stürgkh Károly gróf osztrák miniszterelnök meggyilkolása alkalmából Górgi báró cs. kir. osztrák honvédelmi miniszterhez a magyar kormány nevében részvétlét intézte.

Részvétlét küldött a magyar képviselőház elnöksége is.

A nagyváradi I. sz. székesegyház új urmutatója.

Folyó év május 30 án múlt öt esztendője, hogy Széchényi Miklós grófot, a nagyváradi püspöki székhöz beiktatták. E beiktatás évfordulóját, illetőleg váradi püspökségének első lustrumát, öt esztendőjét az Isten háza díszét szerető főpásztor azzal ünnepelte meg, hogy remekmű, gyönyörű új urmutatót készíttette saját költségén szeretett székesegyházának. Az urmutatót e hó 21 én hozta le Budapestről Fleber Henrik, egyházművészeti előadó a kultuszminisztériumban s ugyanő adta át az a káptalannak a nagylelkű Maecenas megbízásából.

A barokkstilusú szentségtartó művészi megalkotásában is része van a finomságú Maecenasnak: az ő ötlete és kívánsága volt, hogy az urmutató architectonikus megszerkesztésének mintája a drezdai gyönyörű udvari templom, a Katholische Hofkirche tornyának legfelső emellete és sisakja legyen. Ismeretes dolog, hogy Chiaveri 1738—1751 között felépített templomának könnyed, légies, égbetörő tornyával valóssággal remekelt. A megunk részéről nehezen tudnánk megnevezni még egy barokk tornyot, mely körrajzának gazdaságában finomságában, fölépítésének könnyed eleganciájában az Elba melletti Firenze e legszebb tornyával versenyezhetne. Épen nem csudáljuk tehát, hogy a világlátott választékos ízlésű Maecenas a torony legfelső emelét választotta az urmutató megszerkesztésénél művészi témának. A 63 cm. magas, tömör ezüstből készült 5 kilogramm súlyú urmutató talapzata és szára természetesen nem készült a nevezett minta után: itt tehát a tervező egészen eredeti alkotott, de vonalában, arányokban, stílusban az urmutató főrészéhez simulót. A hatkarélyos talapzat alján olvasható az ajánlás: *Primo lustro feliciter peracto episcopus Nicolaus Széchényi offert sponsae suae ecclesiae cathedrali Varadinensi die 30 Maji 1916.* (Az első öt esztendő szerencsés befejeztével Széchényi Miklós püspök felajánlja (ez urmutatót) jegyzésnek, a váradi székesegyháznak 1916 május 30 án.) A talapzatnak a fogantyú felé emelkedő hat karélyát alant lapis lazuli kövek, közvetlenül a fo-

gantyú alatt kis rubinok és gyöngyök ékesítik, melyek az aranyozás egyformaságát kellemes változatossággal élénkítik. A fogantyú gyanánt szolgáló gomb, nodus, meglehetősen sima, hogy az urmutató megfogása és tartása kényelmes legyen. A fogantyú felett a szár ismét szélesedik a fő architectonikus rész alja felé.

Az urmutató főrészt egy négy oszlopon nyugvó mezonyzet, baldachin képezi, mely annyiban különbözik a drezdai Hofkirche tornyának felső emelététől, hogy az utóbbinál több oszlop tartja a sisakot. Ezenkívül megjegyezzük, hogy a drezdai tornyónál a felső emelet alaprajza kör alakú, a szentségtartónál pedig négyzet. A négy oszlop talapzatának összekötő szalagjait egy nagy rózsa smaragd és három zöld krizopráz ékesíti. A négy gyönyörű korinthusi oszlop törzse csodaszép lapis lazuliból van faragva. E Zalatnán bányászott lazurit kő mély kékességét rózsaerek, foltok, szálak élénkítik. A négy oszlop között üvegkengyel van, melynek közepén az otyatartó holdaska lunula foglal helyet, melynek alapmotívuma: angyalszárny. A gyönyörű aranyozott oszlopfelvezetek fölött egyensúlyos architráv (keresztgerenda) van. A mellő architrávon piroszafirkából vannak kirakva a következő betűk: közlül I. H. S., jobbra-balra A. és O., Alpha és Omega, a görög betűsor kezdő és utolsó betűje, mely a Jelenések Könyvében a „kezdetet és véget“ jelenti, a megváltóra vonatkoztatva. A négy oszlopfelvezet epistilionja felett négy kis díszedény szájából lángcsókák lobognak égetett piroszománcok. Közöttük között négyoldalu esonka gula képezi a tornyosítás alsó részét. E gula négy mezéjében domborművi kidolgozásban: Jézus szíve, a rezkigyó, a frigysekreány és az égő csipkebokor képei láthatók, mely utóbbi három előképe volt az ő szövetségben az oltáriszentségnek. A sisak felső részét hosszas hagymaalakú négy karélyos tagozat képezi. A négy karélyba négy elefántesont lemez van beillesztve, melyek kellemesen élénkítik az aranyfelületet s tompa tejfényükkel határossan ellentétet adnak szemben az aranyfelület ragyogó fényével.

A négy elefántesont mezőben domborművi kidolgozásban a következő jelvények, szimbolumok ékeskednek: Isten báránya, Szarvas a pataknál, Galamb szőlőindák főtök között, és gyermekeit tápláló Pelikán. Találó jelképei ezek az oltáriszentségben tündöklő isteni szeretetnek és az Isten után vágyakozó emberi léleknek. A hagymaalakú sisakról fölött ragyog egy hatalmas „a joar“ foglalt rubin, mely fölött az egész rózsa alkotmány betetözését egy kereszt képezi 16 briliánsból és egy zafírból. A legértékesebb drágakövek a főpásztor két értékes gyűrűjéből valók, ki azokat a szent edény dissztésére szánta.

Összefoglaljuk fel végül, hogy a székesegyház e legújabb díszítménye minden ízében magyar mű. A budapesti főmipariskola egyik jeles tanára Mayer készítette a megbízó Maecenas utasításai szerint a szép színes tervezetet és ugyanazon iskola szakavatott ötvös-mestere, Wilfinger készítette magát az urmutatót. Adja Isten, hogy a szép szentségtartóval a nagylelkű ajándékozó sokszor adhasson áldást szerető hi-veire.

N. Gy.

Konstanca elfoglalása.

Egy repülő 22 ellenséges repülőt semmisített meg.

Berlin, október 23. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Balkán harctér. Mackensen vezérezredes hadserege. A szövetséges csapatok a zuhogó eső ellenére a felázott talajban fáradhatatlan erővel nyomultak előre, megtörték a Dobrudzsában az ellenség elszigetelt ellenállási kísérleteit és messze túlhaladták a vasúti vonalat.

Murfatlartól keletre Konstacát éppen nyolc héttel a román hadüzenet után, német és bolgár csapatok elfoglalták.

A balszárnyon Csernavodához közeledünk.

Egy tengerészeti repülőgépnünk messze, a visszahömpölgő ellenség mögött, elpusztított a szárazföldön 22 ellenséges repülőgépet és sértetlenül visszatért.

A Csernánál is támadnak szövetségessink

Macedoniai arcvonal. Az ellenséget a Cserna könyökben német és bolgár csapatok támadása védekezésre szorította. A Vardartól keletre a német állások ellen intézett éjjeli előretörés megbiúsult.

Ludendorff.

Az antant megegyezése a közeli hadműveletekre nézve.

Budapest, október 23. (Saját tudósítónktól) Genéből jelentik: Olaszország és Oroszország nem vettek részt a boulognei tanácskozáson, a politikai és katonai határozatokról azonban értesítették őket. A kormány felhivatalosa szükezzel annyi közöl, hogy az antant hatalmak megegyeztek

azon hadműveletekre nézve, amelyeket nyugaton és keleten a következő hét folyamán végrehajtanak.

A párisi Journál a konferenciával kapcsolatban aggodalmát fejezi ki, hogy vajjon a Romániának szánt segítség kellő időben jut-e rendszertési helyőre.

Románia aggodalmas helyzete az angol alsóház előtt.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Az alsóházban Carson azt kérdezte: „Tekintettel az általános aggodalomra, mikorra várhatunk tájékoztató nyilatkozatot a kormánytól Romániát illetőleg?” Bonar Law a következő választ adta: — Nem kívánatos tájékoztatást kérni megrett katonai intézkedésekről. Mihelyt lehetséges, megadják a szükséges tájékoztatást. A másik kérdésre, hogy nem késnek-e ismét el a segítségnyújtással, a miniszter nem válaszolt.

A Themze torkolatát bombázták a németek

Budapest, október 23. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti: Október 22 ének reggelén ellenséges vízi repülők megtámadták Kelet-Frieslandi szigeteinket, október 22-én délután egyik vízi repülőnk sikeresen bombázta a Themze torkolatánál lévő Sernas pályaudvarát és dokk berendezéseit.

A tengerészeti vezérkar főnöke. (Min. eln. sajtóosztály.)

A görög király testvére.

Budapest, október 23. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelentik: György görög herceg, Konstantin király testvére Párisba érkezett, megelőzőleg Londonban a királlyal és a kormánnyal tanácskozott.

EMIR arcmosó

a legtökéletesebb készítmény izzadó, fényes, zsiros, atkás

(mitesszeres) arcra! Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Naponta többször, ha arcunkat „EMIR”-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés, lehetetlen-finomságu harmattal lenne bevonva. Egy üveg ára: 1 korona 50 fillér.

Kapható: **Németh Pál** gyógyszerész **Arany Kereszt** gyógyszerésztárában Szent László-tér. Városháza mellett. Csanda Endre „Rákóczi” gyógytárában, Csillag gyógykert Szacsavay-utca, a Vadász drogériában és Farkas István Apolló drogériájában.

Bölcke 38 repülőt lőtt le ezideig.

Berlin, október 23. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös vezértáborragy hadserege. A hatalmas tüzérségi harc tegnap a Somme északi partján nem csökkent erővel folyt tovább. Az angolok Le Sars és Les Boeux között, a franciák pedig csatlakozva, Rancourtig délutántól egészen a késő éjszakáig igen jelentékeny erővel támadtak. Vitéz gyalogságunk a tüzérségtől és a repülőktől kitűnően támogatva összefogott állásaiban véresen visszaverte az összes támadásokat.

Csak Sailtyól északnyugatra nyomultak be a franciák éjjeli támadásuk alkalmával legelől levő vonalunk egy keskeny árok maradványában.

A Sommetól délre az Ambos erdő északi részében. Chaulnestól északra délelőtti előretörésünk sikerült. Ott ma éjjel parancsra védővonalunkat az ellenség beavatkozása nélkül az erdőrésztől keletre előkészített állásba hoztuk.

A német trónörökös hadserege. Az Argonnok és a Voivre között a tüzérségi tűz élénk volt. A tengerszoroshoz közel továbbá a Somme és a Mass területén igen élénk volt a repülőtevékenység. Légi támadásban és védőtűzelésünkkel 22 ellenséges repülőgépet lelőttünk. 11 ellenséges repülőgép vonalaink mögött hever. Bölcke százados légiharcban a 37 ik és 38 ik, Frankl hadnagy pedig a 14 ik ellenfelét győzte le.

Az ellenséges repülő Matzre és lotharingiai helységekre bombákat hajítottak. Katonai kárt nem okoztak ugyan, azonban 5 polgári egyén meghalt, heten pedig a bombától kiáradt mérges gázok belélegzése következtében megbetegedtek.

Harci tevékenység az orosz fronton.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. A Lucktól nyugatra időnkint megélénkült tüzérségi és az oroszoknak a Narajovka nyugati partjáról most történt teljes elűzésétől eltekintve, lényeges esemény nem történt.

Károly főherceg lovassági tábornok hadserege. Az általános helyzetben nincs változás. A predeáli szorosban 560 román, köztük 6 tisztet, elfogtunk.

Ludendorff, első főszállásmeister.

* Irodalmi munkát vállal egy sok tagú családos napidíjas, akinek egész délutánja szabad. Nagy gyakorlattal rendelkezik a mellékeresetre nagyon rá van utalva, mert családja nyomorog. Címe: Lipót uca 8. sz. Megkeresést a kiadóhivataltal továbbít.

Engedjétek hozzám a kisdedeket.

Páter dr. Zadrevetz István beszéde a Kath. Népszövetség ünnepélyén.

Az orvosi tudomány beszél arról, hogy mit kell a gyermek gyomrába és tüdejébe vinni, az én hivatásom megmondani azt, hogy mit kell belevinni a gyermek lelkébe. Szeretettel kell belevinni. Előttém van egy rémesen izgató jelenet a Tyrreai tenger partján, hol Civita Vecchia város a tengerre néz. Száz ezer ember egy készülő trónt vesz körül. Ha kész a trón, elfoglalja rajta helyét a Caesar. Rómától ezrek tödülnek a tenger partjára. Egy egész gyászkermenet: elől apró gyermekek, sáppadtak, puposak, sánták. Utánuk sovány, hamuszínű arcú, zilált hajú anyák és borra támaszkodó, ősz agastyánok. Jönnek egy lábú, egy kezű férfiak, némreig még legionáriusok, akik a száznit háboruban veszítették el lábukat és kezüket. Caesar dőlyfösen ül trónján és az egy lábú, egy kezű emberek meghajlítják magukat a Caesar előtt. Boldogságot ígért nekik. Hajóra teszik őket. A fakó arcú anyák arcán csillámlik az öröm. Csaszar azt ígérte nekik, hogy a hajó a tengeren túl egy boldogabb hazába viszi őket, ahol nem lesz nyomor. És amint a kormány és a vitorla nélküli hajó kiért a tengerre, léket ütöttek a hajón. Harsona és őrzőgő kéjézet tört fel a partron és a hajó süllyedni kezdett. A hajóról egy jobb, vagy bal kéz emelkedik fel átkokat szórva Caesar felé. Így pusztították el Róma nyomorultjait. Így téplálja a hősöket a mindenhátó Caesar. Addig ér valamit az egyed, míg a köznek javára szolgál, aztán felre az utból. Ilyen éhes koldushadba mért ünnekel bele a lábukat!

Elém telül egy másik jelenet: Palesztina utjain jár egy tanító. Egész nap jár, százak, ezrek telongsnak körülötte. Alkonyattól egy sziklára ül a fáradt Mester. Egy kis körmenet tart feléje, sáppadt anyák közelednek gyermekekkel. Aprók, picikék, talán árvacskák. A Mester int: engedjétek helyt nekik. „Becsússatok hozzám a kisdedeket!” Nem a Caesar ül itt trónján, hanem az Üdvözítő Jézus ül szikla trónján. Azt hiszem, meg-megsimogatja őket, homlokukra cöbölti őket s mondotta: mondjátok utánam: Miatyánk! Ki vagy a mennyekben. Ez a jelenet belezugott, belesüvitett az emberiség életébe s az egoisztikus emberiségbe egy kis áitruizmust vitt. A picikéket az emberiségek adta. Azóta történelmi adalékká lett a spártai nevelés pajzsa, melyre azt mondotta a spártai anya: vagy ezzei, vagy ezen! Nem érdekelte többé az embert a római pedagógia, mely csak zenével és muzsikával nevelte az embert. Mily keveset értélt az emberből ez a nevelés, mióta Krisztus egészen odaadta magát az emberi ségnek.

Krisztus pedagógus, mert ő tud embert átgyúrni, átformálni, tud könnyel könnyezni s tud belőle másat varázsolni. Ez a Krisztus, aki az egész emberiségnek mestere és pedagógus, minden alkalmat megragadott arra, hogy emberré tegyen. A gyermekort választotta ki, s kor iránt volt a leggyöngédebb, a legbájosabb. Ezt a báltermet, ezt a színházat, mozi vén Európát most a fájdalommal mezejélve vette. Ezen a téren most anyai passiflóra virágzik, s a passiflórák rémes szezonja még mindig tart.

Bucsuzni jön a vitéz. Utolsó csók és vonatra ugrik s nem sokára ott van, ahol bűnből az ágyu, imák és káromlások töltik be a levegőt. Elsáppad a katona, de nem a félelemtől, inog a lába, összeroskad, vérzik majd csak az ajka mozog még az utolsó szóra: fiacskám! Egyetlen árva leánykám — és a passiflórák virága újra kinyílt, kettővel, vagy még többel meg sokasodott. Nietzsche nem akarta elhinni, hogy az egyesületnek addig van létjoga,

míg az egyedekkel törődik. Pedig így van, tehát a passiflórák a végtelen tengerén, ezen a mezőn az egyletek télenek nem maradhatnak. A passiflórák mezőjére ki kell lépni a társadalomnak. Krisztus megváltoztatta a régi mondást: nem az egyed van a társadalomért, hanem a társadalom van az egyedért. De a nagy társadalom csak úgy merjen a törekény finom passiflórához nyulni ha tud szeretni, ha tud könyörölni. Csak úgy, ha tud könnyeket le tőrdölni, ha tud könnyet mosolyjává változtatni.

Ezenek a tenger szenvedőnek nem anyagi veszteségre voltak, ez a generáció a szívvel veszített valamit. Elvesztette az apját, elvesztette az anyját, mert a fájdalomtól leszűrtt anya nem képes úgy foglalkozni vele. Ki tudja ezt a szívvesztést pótolni?

Azt gondolják, hogy pótolni lehet spártai neveléssel? Ugy, ha csak a testét értékeljük és az erejét az árvacskának? Azt gondolják, hogy elég csak marhalyeket felállítani? Ne csak gimnasztikával, vagy muzsikával nevelni? Így csak janicsárokat lehet nevelni. Itt az idő, hogy az anyák vegyék észre, hogy oly generációt kell nevelni, mely ündorodik a vértől, mert csak a csömör által lehet boldog a jövő nemzedék. Ez a passiflórás nemzedék ítőzni fog a vértől, ítőzni fog a gépektől, mert talán a géppusha tette árvává. Talán a kultúrával lehet kárpótolni az árvacskát? E nevelés csak homunculusokat tud nevelni sely és őzelem nélkül. Szükségérést követ el, aki így mer nevelni, silyhaugolva a gyermek legértékesebb tulajdonosságait. Csak akiben van krisztusi érzélem, az merjen közeledni a gyermekhez, az merjen nevelni, mert csak melegség, csak szeretet az, ami ezt a nemzedéket boldoggá tudja tenni.

Ezenek a krisztusi szeretetnek, ennek a krisztusi melegségnek egyetlen örököse a katolicizmus. Tehát ez lépjen a passiflórás mezőre. A többieknek is vannak pedagógiai elvek, de az életben a mosoly elővarázsolásánál, a szív boldogításánál sokkal többet ér el a szeretet, mint a teóriák végtelen ócsánja.

A passiflórás mező ematáihoz hasonlóan köze van a Krisztusnak azokhoz a kicsiny lényekhez, akik még most kezdenek élni, szemeket most nyitogatják, az életet kőrö ocsaszókhöz. Ezekre is mondotta Krisztus: Engedjétek a kisdedeket hozzám jönni! Ezek nevelésére sem lehet paragrafusokat előírni. Ide is Krisztus kell: a pedagógus Krisztus az ő melegségével.

Nem szeretem az anyákat hadsereg-szállítóknak tekinteni. Más kell ide Háay anya mondta: azért foglalkoztak velünk, mert kipusztultak az emberek, ezt a veszteséget akarják pótolni, hogy újra könnyeket hullassanak, ha majd 50 év múlva újra elkésződik a megszárlás! Nem hadsereg-szállítóknak nézem én az anyát. Azért mondtam, hogy félre a janicsárneveléssel mert ez teszi hadsereg-szállítókká az anyákat.

Vigyük oda a Krisztust a bölösőhöz és a Krisztustól megszokott önfeláldozással, energiával keressük fel a bölösöket, Krisztus meg fogja tanítani az emberiséget arra, mi az anyaság. És a nő az anyaság első pillanatától érezni fogja, hogy hozzá közel, nála van az Isten. Hogy a teremtésből csak az Istent illető hatalmat, a teremtést reá ruházta át, hogy a teremtő Isten kooperátora s a nő az Isten gondolatának propagatrixa. Mily gyönyörűen tud majd akkor vigyázni arra, aki az Isten képmása!

Ha a picike a bölösőbe kerül, mit fog tenni az anya? Le fog térdelni és imádni fogja a teremtő Istent. Három oltárt ismerek: ahol az én hit, az Istené él és ahol a

Krisztus keresztjét szívéhez szorítva ember haldoklik és ahol az anya térdel az ő picike bölösője előtt. Akkor bele fogja eskölni picikéjébe a lelket.

Menjétek a passiflórás nagy mezőre. Gondozzátok a csecsemőket és anyákat, hogy szeretettel vigyének kicsikéikbe. De nem szeretem azt a munkát, ami felpanaszolt, ami után gondozatlan férj marad otthon, ami után otthon sir a saját gyermek. Legyetek otthon praktikus megtestesítői az oszmékek s csak a fennmaradó időmórzsákat hozzatok áldozatul a passiflórák oltárára. Így csak kedve a szerető Krisztust vittétek oda, aki mondotta: engedjétek hozzám a kisdedeket. Ez elvek nélkül csak hamis látszat és időrabló passzió lesz az egész gyermekvédelem.

A tenkei képviselőválasztás.

Fél óráig tartott a választás.

A Tegedgi József halálával megüresedett tenkei országyűlési képviselői mandátumot tegnap töltötték be. A választás a legnagyobb rendben, a pártok teljes együttérzésével és működésével ment végbe.

Dr. Fásy Lajos vármegyei főgyőző választási elnök már három nappal a választást megelőzőleg a választási székelyre utazott, hogy a választásra a kellő előkészületeket tegyén. Az elnökek természetesen alig akadtt tündője, mert már előzetesen megállapodtak a pártok, hogy egyhangú választást csinálnak.

A jelöltet is ig a szerencsésen választották Fráter Emil személyében. Ő ugyanis egyforma szeretetnek örvend mind a két párttól.

Dr. Fásy Lajos választási elnök reggel fél 9 órakor nyitotta meg a választást és felhívta a választó polgárokat, hogy jelöltet állítsanak. A jelölés pár perc alatt megtörtént az előre elkészített íven. Több jelölt a kitűzött fél óra alatt nem volt, mire az elnök Fráter Emil nyugalmazott főszolgabíró a tenkei kerület megválasztott képviselőjének jelentette ki.

A választók a kerületből igen szép számmal vonultak fel a választásra. Mikor az elnök a választás eredményét kihirdette, a választók tömege nagy lelkesedéssel vette azt tudomásul és percenkig éltette az új képviselőt.

A mandátumot dr. Fásy Lajos elnök nyújtotta át az új képviselőnek szép beszéd kíséretében. Fráter Emil káls szavakkal köszönte meg előszörban az elnök üdvözlő szavait, majd a választókhöz szólott. A kerület kitüntető bizalmát magára nézve igen megtisztelőnek tekinti és ígértet tett, hogy minden törekvés oda fog irányulni, hogy a kerület érdekeit ott, ahol erre a választóktól megbízást kap, minden tekintetben képviselni fogja. Oda fog törekedni, hogy a tenkei választókerület felvirágoztatásáért mindent elkövessen. A kerület közérdeke mindenkor első lesz előtte.

Az új képviselő beszédét nagy tetszéssel fogadta a közönség. Választás után a választókat a tenkei Hungária vendéglőben látta vendégül a képviselő, akit ott is számmal üdvözöltek megválasztása alkalmából.

Gróf Tisza Istvánt táviratilag üdvözölték a kerület polgárai.

Az anya- és csecsemővédelmi akció megindítása.

— A Katholikus Népszövetség ünnepélye. —

Ünnep volt vasárnap a keresztény Nagyváradnak: olyan mozgalom lépett a nyilvánosság elé, amelynek jelentőségét, nagy fontosságát és üdvös voltát a társadalom legszélesebb rétegei fogják megérezni és amely a béke korában is elsőrangú nemzeti jelentőséggel fog birni.

Ma, mikor nemzetünk fiai milliószámra állanak szemben a halállal a fronton és ismét milliószámra vívnak élet-halál harcot itthon az uzsora minden fajtájával és az uzsorások mindenféle branchéával: ma kétszeresen fontos, hogy legalább a jövő nemzedéket megmentsük egy boldogabb Magyarország számára. Az anyák és a gyermekek a nemzet megmaradt drága kincsei, a kiket számon fognak kérni az itthonmaradottaktól a lövészárokból hazajövő hősök és a történelem egyaránt. Nincs ma ennél fontosabb, a nemzetre nézve jelentősebb kérdés és a ki bármi csekélységgel hozzájárul e megmaradt drága nemzeti kincs megóvásához, a haza jövőjét alapozta meg annyival, a mennyi tőle tellet.

Ezt a nagyjelentőségű mozgalmat értette át a nagyváradai Katholikus Népszövetség, mikor elhatározta, hogy minden ünnepélye tiszta jövedelmének legalább felét, de ha lehet, többet is, az anya- és csecsemővédelem céljaira adományozza. Ragyogó példa állott e tekintetben a Népszövetség előtt: gróf *Széchenyi Miklós* megyéspüspök, *Grócz Béla*, a minden nemes eszméért minden áldozatra kész nagyprépost és a káptalan áldozatkésztsége. A maga szerény eszközeivel ehhez a nagy példaadáshoz sorakoztatja a Népszövetség a keresztény Nagyváradot; a Katholikus Kör nemrég szintén kimondotta, hogy szárnyai alá veszi a fonséges gondolatot, a Katholikus Növédő Egyesület hölgyei igazán áldozatkészen és önfeláldozóan dolgoznak az anyákért és gyerekekért — a keresztény Nagyvárad büszke lehet erre a nagyszerű eseményt igéző, mindnyájunkat a krisztusi szeretet jegyében egybefoglaló mozgalomra.

A zászlóbontás vasárnap d. u. történt meg a keresztény Nagyvárad szivverésének központjában, a Kath. Kör Szent László tervében, a Kath. Népszövetség első ünnepélyén. Az egész ünnepély nemcsak anyagi, hanem szellemi tartalom tekintetében is ennél az eszmének szolgálatában állott.

Már kora délután megtelt a Szent László terem a Kath. Népszövetség rendes közönségével. Ugy a földessint, mint a karzat eg-

szén megtelt érdeklődő közönséggel, melyben ott láttuk társadalmunk előkelőségeit éppen úgy, mint a polgárság és a kisiparos-ság és keresztény munkásság képviselőit. A jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeztünk:

Grócz Béla nagyprépost, dr. Karácsonyi János, dr. Vueskies Gyula, Brém Lőrinc, Sztán Illés kanonokok, Imrik S. Zoltán, Száhlender Károly, Papp György g. kel. szentszöki jegyad. Tordai Mórnár Géza. A Vörös-Kereszt Jobbkéz osztálya képviselőiben Pally Lajosné, a Kath. nővédelmi egyesület részéről Eleméry Ferencné, dr. Fráter Imre, Böszörményi Géza, Gálly Sándor, Szűts Géza őrnagy, Heilinger József, Szalay János, dr. Krüger Aladár, Czillér Imre, Schriffert Béla, dr. Stokker József, Szkuba Gyula, Sztarill Ferenc, Sürger Bertalan, Champier István, dr. Papp Károly, Buday Alajos, Bihari Ákos, Szató Ferenc, Grabich Kálmán, még számosan az egész társadalomból s a népszövetségi tagok esrei.

Az ünnepélyt zenezsám nyitotta meg. Két bájos leányka, *Czillér Ilonka* és *Czillér Erzsike*, özv. *Patzkó Aladárné* kitűnő zeneiskolájának jeles két tanítványa adta elő négykézre Mozart A dur szonátájának I. részét. Precíz, a mű szépségeit teljesen érvényre juttató játékok a közönség zajos tapsait provokálta. Ezután özv. *Báthory Nándorné* lépett az emelvényre és igen szépen átgondolt, meleg szeretettől áthatott, gyakorlati érzésre valló alapos előadást tartott az anya- és csecsemővédelemről „Üres bölcsek, kihamvadt tüzhelyek” címmel.

Báthory Nándorné ismertette lebilincselő, közvetlen módon az anya és csecsemővédelem célját. Elsősorban a budapesti központi nővédő egyesület üdvözlését hozta meg a Növédő egyesületnek. Az iszonyó hőseiről vev példát, kiket elsősorban a kötelességeiket akarják teljesíteni. A nők is teljesítsék kötelességeiket a haza iránt. Hőseink éltekkel védik a hazát, tehát nekünk is kötelességünk önfeláldozással teljesíteni kötelességünket. Nahogy üres bölcset találjanak a hazatérők. Magyarországnak mindig nagy átká volt a gyermekhalandóság. Ennek oka elsősorban az, hogy az anyák nem értenek a gyermekneveléshez. Nem a mesterséges táplálás oka a nagy halálozásnak, mert a természetes táplálás mellett a gyermek ép úgy pusztul. Magyarországon nagyobb a gyermekhalandóság mint Szerbiában. Franciaországban 100 közül 8 hal meg egy éven belül, Szerbiában 15, nálunk 20 gyermek. Pedig a gyermekkel bánás módja nagyon egyszerű. A gyermeknek is csak ötézer szabad enni napjában. Napközben feküdni kell s sobaem szabad felvenni bölcsejéből. Éjjelre sötét szobába kell helyezni. Így lehet egészséges gyermeket nevelni s ez előkészíti arra, hogy a lelke is egészséges legyen később. Ezt az egyszerű, rendes csecsemőápolást akarjuk az anyákkal megismertetni. A tulcsopátás és a melléktáplálás teszi betegé a gyermeket és a nem szellőztetett szoba. A szegény ruhánaknál csak 23 gyermek hal meg százból, míg a Bácskában 43 és a még gazdagabb Bánátban 45. Mert a szegény asszony nem ért ugyan jobban a gyermekneveléshez, de nem is táplálja túl töltött káposztával a félves

gyermekét, mert maga sem eszik töltött káposztát, de a gazdag vidékeken részeltetel akarják a gyermeket is minden jóban.

Ha kátét írnék az anyáknak, csak két kérdést tárgyalnék: azt, hogy mit ad az anya a gyermek gyomrába és mit a tüdejébe. A gyermeknek csak tej való, anyatej. Mást semmit mindaddig, míg fogai nem nőttek. A táplálkozásnál nem csekélyebb jelentőségű a gyermek lélegzése. Mint a táplálásra, ép oly szüksége van a gyermeknek a napfényre és a tiszta levegőre. Erre a kettőre kell vigyázni az anyának: hogy mit ad enni a gyermeknek és milyen levegőben tartja:

Erre fektetik a gyermekvédelmet Budapesten. Megcsinálták az anyák körét, ahova összejönnek az anyák a gyermekekkel. A nővédő egyesület képzett gyermekgondozókat tart, akik sorban látogatják a csecsemőket és két éves korig felelősek értük. Ezek által vannak a pátronesszek kontaktusban a szegény anyákkal. Azzal végezte szavait, hogy figyelmébe ajánlta a hallgatóságunk ezt az elvet, amit egy nagyszívű főpaptól, a váradi nagypréposttól hallott: arra kell nevelni a gyermeket, hogy lélek szerint beszéljen és lélek szerint cselekedjék. Igaz lélekkel, szívvel, meggyőződésből. Így lehet megvalósítani az igazi anya- és csecsemővédelmet. Adja Isten, hogy úgy legyen.

Ezenkzám következett: ifj. *Stokker József*, dr. *Stokker József* jeles ügyvéd fia énekelte el Cordigiani „Ima” című szerzeményét. *Stokkerben* sok reményre jogosító énekes tehetséget ismertünk meg. Szép esengésű tenorja kiválóan érvényesült. Hangja igen jó iskolázottsággal bontakozik ki, hangvétele biztos előadása a mű szépségeit teljesen érvényre juttatta. A viharos tapsokból rész illette jeles mesterét, özv. *Patzkó Aladárnét* is. Zongorán a *Patzkó zeneiskola* jeles képzettségű kitűnő tanára, *Bodfy Janka* áll. képesített zene tanárnő kísérté kiváló művészettel.

A vasárnapi ünnepély egész sor kiváló új tehetséget fedezett fel Nagyváradon. Ezek közé tartozott a következő szereplő, *Weber Rózsika* is. Két háborús költeményt szavalt el, még pedig kiforrott, kész művészettel, mellyel általános feltűnést keltett. Meglepető biztonsága, pompás organuma, öntudatos, művészi kidolgozású előadása nagy hatást keltettek. A közönség viharos tapsokkal jutalmazta a bájos fiatal szavalóművésznőt, akif első nagyobb nyilvános fellépte után bizonyosan sokszor fog még a közönség hallani.

Befejezte az ünnepélyt páter dr. *Zadravetz István* szegedi Szent Ferenc rendi zárdafőnök ünnepi beszéde „Engedjétek hozzám a kisdedeket” címmel. *István páter* arról beszélt, hogy elsősorban a gyermek lelkével kell törődni. A gyermekmentés, az anyavédelem Krisztus szellemében, a keresztény felebaráti szeretet jegyében történjék. Ezt a vezéreszmét pompás, színes előadásban, meggyőző erővel fejtegette. Nagyhatású, gyönyörű beszédét, melyet több ízben megszakított a közönség tapsvihara, lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük.

Az ünnepély végén a közönség dr. *Krúger Aladár* indítványára a következő táviratban üdvözölte gróf *Zichy Rafaelnét*, az orsz. kath. nővédő egyesület elnökét:

Gróf Zichy Rafaelné ömeltóságának

Budapest.

A nagyváradai Katholikus Népszövetség mai ünnepélyén a keresztény Nagy-

várad Méltóságod intencióit megértve lelkesedéssel sorakozik az anya és csecsemővédelem nemzetmentő fenséges eszméje köré, melyet a nagyváradai Katholikus Nővédő Egyesület szeretettel vett munkaprogramjába. A nagy munka kezdetén Isten áldását kérjük és hódolattal köszöntjük Méltóságodat. A nagyváradai Kath. Népszövetség nevében:

Dr Krüger Aladár,
püspökségi főügyész népszövetségi igazgató.

A közönség zajos tetszésnyilvánítása közt mondott dr Krüger Aladár köszönetet az ünnepély szereplőinek, elsősorban a két kiváló vendégnek, özv. Báthory Nándornénak és dr Zdravetz Istvánnak s jelezte, hogy hétfőn délután 5 órakor a Nővédő Egyesület, a Urnök és Urleányok Kongregációi az anya és csecsemővédelem tárgyában közös értekezletet tartanak.

Az ünnepély anyagilag is fényes eredménnyel járt, úgy, hogy a Népszövetség a jövedelemnek mintegy háromnegyed részét juttathatta az anya és csecsemővédelem céljaira és azonfelül az ünnepély kiadásait is fedezhette. Az anya- és csecsemővédelem céljaira az ünnepély jövedelméből három száz koronát juttatott a Népszövetség tagnap a Kath. Nővédő Egyesületnek.

Felülfizettek az ünnepélyen:

Grócz Béla 50, dr Karácsonyi János 20, Szirmay Árpád 20, dr Vuoskies Gyula 10, Brém Lőrinc 10, Szilágyi Dózsa 50, Heilinger József 4, Gálfi Sándor 4, Száhlendar Károly 20, Bavankievitz László 25, dr Fráter Imre 10, Sürger Bertalan 10, Szontagh Pál 8, Justh Gyula 5, Buzássy József 4, Haltenberger Vilmosné 20, Grócz Báláné 6, Mikussay Margit 3, Olasz Jeka 2, Kuchta Endréné 4 koronát.

Brósztel Lajos esperes-plebános kitüntetése.

Vasárnap délelőtt Margittán a község-háza tanácstermében nagy közönség jelenlétében diszközgyűlés keretében nyújtotta át dr Halász Elemér járási főszolgabíró Brósztel Lajos esperes-plebánosnak a margittai hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, ügyvezető igazgatójának a Ferenc József rend lovagkeresztjét, amellyel öfelsége Brósztel Lajost a hadikölcsön jegyzések gyűjtése körül szerzett érdemei elismerésül tüntette ki.

A diszközgyűlést Lipeczky Gyula községi főbíró nyitotta meg, utána Halász Elemér dr az alábbi beszéd kíséretében adta át a kitüntetés látható jelvényét.

— Nekem jutott a megtisztelő szerencse, hogy akadályozva levő főispánunk nevében és megbízásából a királyi elismerés és kitüntetés látható jelét a Ferenc József-rend lovagkeresztjét ünnepeltünknek átadjam.

Az emberi erőnyekkel dusan felvértezve tűnik fel Brósztel Lajos alakja gigászai nagyságra nőtt önvédelmi harcunk kezdetén.

A világtelfordulás első óráiban már megjelenik a nép között s lelkesíti a harcbaindulókat s vigasztalja az itthonmaradott kesergőket.

Majd jönnek a megpróbáltatás keserű napjai, a megélhetés gondolai. Első, aki kivieszi részét a hadbavonultak itthonmaradt családtagjai segélyezése terén. Ő maga jön, megy, buzdít és dolgozik azon, hogy a járásban lehetőleg senki nyomorba ne jusson. Személyesen keresi fel a magára maradt csa-

ládót s vigasztaló szavak mellett gondoskodik, hogy szükeget ne szenvedjen.

Mint láncszemek kapcsolódnak egymásba a hadsegélyezés különféle nemel. Brósztel Lajos mindenfűt ott van.

Gyűjti a fehéreneműt, a párnát sebesült, prémet, eslymet a hidegnek kitett katonáinknak. Hóaspkát, érmeligitöt köttet, különféle hadi jótékonyági csölokra pénzt gyűjt.

Megérkeznek első sebesültjeink. Ő az, aki legbuzgóbban van utána annak, hogy meleg hajlékot nyujtsunk, jó ellátást, nyugalmat, kellő szórakozást adjunk sebesült és beteg katonáinknak.

Leikes harcosa volt a Vörös Keresztnek s egyik megalakítója, munkálója és vezetője a Vörös Kereszt Egyesület margittai fiókjának.

Abban kereshető és található fel Brósztel Lajos érdeme, hogy az itteni nehéz viszonyok között rá tudta vezetni a közönséget a hadikölcsönjegyzés útjára.

Ha végig tekintünk tehát Brósztel Lajos tevékenységén egy szívvel lélekkel állapíthatjuk meg, hogy ő nemesak hivatását betöltő lelkipásztor, hanem követésére méltó igaz magyar hazafi s a közjó érdekében buzgó munkálkodó társadalmi ember, — természetesen tehát, hogy bármilyen távol, bármilyen kis körben mozgott, észrevették őt ott, ahol az ily munkásságot méltányolni, becsülni, tisztelni s ahol azt jutalmazni is tudják.

A szép beszéd után az ünnepelő közönség megéljenzte a kitüntetést és a szónokot.

Brósztel Lajos magas színvonalu beszédben előadta, hogy esen kitüntetésére nem érdemes, amit teit, a Hazáért és az értünk küzdő katonákért teite.

Az O. K. H. nevében Kadernoska János ellenőr, a Hitelszövetkezet nevében Bod Lajos könyvelő köszöntötte fel az ünnepeltet, majd dr Pálffy Gyula kir. közjegyző a közönség nevében üdvözölte győzgyörű beszédében, — azon egyhangulag elfogadott javaslata kapcsán, hogy Brósztel Lajos érdemeit jegyzőkönyvben fogják megörökíteni.

Délután a hitelszövetkezet igazgatósága és felügyelő bizottsága Pálffy Béla dr elnöklésével együttes gyűlést tartott s elhatározta, hogy elnökönek érdemeit jegyzőkönyvben megörökíti, egyszersmint nevére egy 500 koronás alapítványt létesít, mely alapítvány kamataiból egy margittai lakos harcotéren munkaképtelenné vált katonát segít.

A cipész iparosok értekezlete.

Ujabb értekezletet tartanak.

Egy feljelentés alkalmából a nagyváradai cipész szakosztály nyilatkozatot közölt a lapokban, amelyben részletes adatokat sorol fel annak a bizonyítására, hogy, 19 korona haszon beszámításával, a mostani anyagárak és munkabérek mellett 30 koronánál olcsóbban nem állíthatnak elő egy pár cipőt.

Az egyik helyi lap a nyilatkozatot erős kommentárral kísérte, amelyben uzsorásoknak nevezte a cipész iparosokat.

Tekintettel arra, hogy a bőrkereskedőtől nem kapnak a cipészek bőrt, különösen talpbőrt s így nem tehetnek eleget a megrendeléseknek és így nem tudnak megélni, — vasárnap délelőtt az ipartestület helyiségében értekezletet tartott a cipészszakosztály.

Illyés Dániel elnöklete alatt mintegy 50 cipésziparos vett részt az értekezleten.

Elnök választa a cipésziparosok nehéz helyzetét s egyöntetű megállapodást tart szükségesnek érdekeik védelmére. Néhány száz család egyszisztenciájáról van szó.

Majd rátér az ellenük emelt vádakra, amely uzsorával vádolja az ugysis nagyon mostoha körülmények között tengődő cipész iparosokat. A kereskedő 15 koronát keres egy kiló bőrnél, de ha az iparos 19 korona hasznot kér egy pár cipőnél, azt uzsorának nevezik, holott a legjobb esetben két pár jut egy hétre egy iparosnak. A támadás és vád dacára haladunk a magunk útján s nem adunk semmit az ilyen cikkekre. Tiltakozik az uzsora vádja ellen.

Az egyik iparos megjegyezte, hogy a lefoglaltan kívül más helyen is van talpbőr dugaszban, s honnét esténként szállítják el. Ezeket kell kikutatni s a rendőrség kezébe adni.

Morgenstern Lajos szintén azzal foglalkozik, hogy a cipészek nem kapnak bőrt s így nem vállalhatnak megrendelést. A közönség hozza a bőrt, csak akkor vállalhatnak. A mai élelmiszer árakkal foglalkozik s azt vitatja, hogy nincs arány az élelmiszer árak és a cipészek által kért árak között. Azelőtt 2 libát hoztak be és adtak el s az arából vettek egy pár cipőt, ma egy liba arából is vehet egy pár cipőt. A mai keresetből még kenyérre sem jut. Indítványozza, mondják ki, hogy csak akkor vállalnak munkát, ha a hozzávaló talpat a közönség szerzi be és adja át.

Urán Mihály szerint a miniszteri rendelet dacára az ország tele van dugáruval. A kisiparost büntetik, a gyáros és nagykereskedőt dődelgetik. A kereskedő is csak a maximált áron felül kap talpbőrt. A kormányknak kellene radikálisan eljárni.

Bihari Sándor abban látja a bajt, hogy ha a kisiparos feljelent a drágán áruuló bőrkereskedőt, egyszerűen nem kap bőrt. Pártolja Morgenstern indítványát.

Friedmann Bernát: Ha az élelmiszereket az iparosok olcsón kapják, ők is olcsón dolgoznak. Nemesak a talp, de minden más hozzávaló anyag 500—1000 százalékkal drágult. Minden drága, még az újságok árát is emelték.

Stégl Kálmán megmondolást ajánl, mert ha elfogadják az indítványt, amit végérményében ő sem ellenéz, s közönség nem jut talphoz s az iparos munka nélkül lesz. A mai rendszer uzsorán alapszik. Téves a kormány intézkedése, mely a legazegényebb munkásosztályt sújtja, amely tehetetlenül áll. Gondoskodjanak arról, hogy ha az iparosnak nem lesz munkája, a vároستól kapjon segélyt.

Illyés Dániel elnök közbevető pötlást indítványozott Keressék meg a várost, hogy kérjen bőryagbeszerzésre engedélyt s azt maximális áron bocsássa az iparosok rendelkezésére.

Az értekezlet ezután Stégl Kálmán indítványára ki mondotta, hogy érdemleges határozathozatal végett a jövő vasárnap újabb értekezletet tart, amelyre az összes lábbelikészítő iparosokat meghívja; továbbá 10 tagu bizottságot küld ki, amely addig részletes tervet dolgoz ki.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függöny, kézimunka, keletke festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógárában
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi tüzlet 14—69.

* Eczet készítéséhez alkalmas garantált vegytisztító eczetsaw kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13—02.

Predeáli fogolyzsákmány

Keleti harctér. Budapest, október 22. (Hivatalos.) *Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonala.* A Predeál melletti harcokban 1 román tisztet és 555 főnyi légénységet elfogtunk. A helyzet egészben véve változatlan.

Narajovkánál elűztük az oroszot.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonala. A Narajovka nyugati partját az ellenség által megszállva tartott utolsó kis terület elfoglalásával teljesen megtisztítottuk az ellenségtől.

Az arcvonal többi részein a helyenkinti élénk tűzérési tüzelésen kívül nem volt esemény.

Tűzérharc az olasz harctéren.

Olasz harctér. Budapest, október 23. (Hivatalos.) A tenger-melléki harcúton az olasz tűzérési tűz hevessége tegnap ismét fokozódott. Tiroiban és Karintnyában a harci tevékenység igen csekély volt.

Délkeleti harctér. Budapest, október 23. (Hivatalos.) Nincs jelenteni való.

Stürgkh gróf halála.

Körber a királynál.

Budapest, okt. 23. (Saját tudósítónkól.) Bécsből jelentik:

A király ma délelőtt kihallgatáson fogadta Körber osztrák exminiszterelnököt. A kihallgatás kétségtelenül összefüggésben áll Stürgkh halálával. Politikai körökben azt beszéltek, hogy a király Körbert bízta meg az ügyek vitelével.

A merénylő vallomása.

Bécsből jelentik: Vasárnap délután Adler Frigyes a vizsgálóbíró előtt a következőket mondotta:

— Azért mentem Meisl és Schada éttermébe ebédelni, hogy a miniszterelnököt megöljem. A korruptiót akartam eltávolítani, Ausztriát a legkorruptebb államnak tartom, mert nincs parlamentje, nincs ellenőrzése. A merénylő tervét az érlette meg bennem, hogy a vasárnapra egybehívott gyűlésünket a rendőrség betiltotta, amivel bebizonyítottam, hogy Ausztriában nincs gyűlési jog. Meg akartam mutatni a pártoknak, hogy az eszméért nemcsak küzdeni, hanem cselekedni is kell. Az emberek milliói lövészárkokban teljesítik kötelességüket, úgy éreztem, hogy eme kötelességemet nekem a front mögött kell teljesítenem.

A király és a trónörökös részvéte.

A király és a trónörökös megleghangú táviratban kondoleált Stürgkh Ferdinánd grófnak, az elhunyt miniszterelnök fivérének.

Bécsből jelentik: A rendőrség épületének folyosóján két polgári ruhás detektív tartózkodott, akik elmondották, hogy a miniszterelnököt folyton kísérték, az étteremben is helyet akartak foglalni, de a miniszterelnök a leghatározottabban kiutasította őket.

Az utód kérdése.

Bécs, október 23. A miniszterelnökség palotájában tegnap este tanácskozásra ültek

össze a kormány tagjai. Hohenlohe Konrád herceg belügyminiszter is jelen volt. A minisztertanács nem volt formális jellegű, hanem csak beszélgettek és nem került szóba, hogy ki elnököljön. Csapán a temetési szerződés részleteit beszéltek meg. Este fél kilencig maradtak együtt a miniszterek.

Politikai körökben sokat beszélnek gróf Stürgkh utódjáról. Egyelőre csak annyi bizonyos, hogy ideiglenesen Hohenlohe herceg veszi át a kormány vezetését, egyébként változatlan marad a miniszterium, mert a király csak a temetés után fog dönteni.

Gróf Stürgkh temetése.

Grác, október 23. Gróf Stürgkh temetése szerdán, a hó 25-én lesz Halbenrainban. A temetésre érkező vendégek Grácból reggel kilenc órakor különvonaton indulnak Halbenrainba.

Bécs, október 23. A holnapi temetésen a királyt Lipót Szalvator vezérezredes fogja képviselni. A minisztertanács gyászjelentésben ad fájdalmas hírt elnökének, Stürgkhnek haláláról.

Őrült a rendőrségen.

Aki segíteni akar a dohánymizériákon.

Vasárnap este háromnegyed 8 körül lehetett az idő, mikor a rendőrségre egy furcsa viselkedésű ember állított be. Mindenáron a főkapitányt kereste.

— Nagyon fontos beszélni valóm lenne vele!

— Ugyan mit akar ilyenkor a főkapitány urtól? Ilyen későn nincs már hivatalos óra!

— De nekem okvetlenül beszélnem kell vele. Egy éjszaka sürgős és fontos ügyről van szó. Akarják tudni az urak. Megsugom:

Dohány-ügy!

És jelentősen hunyorított a szemével.

— Ugyan ne mondja már az ur! — érdeklődött egy rendőr, aki észrevette, hogy valami eszelőssel van dolga.

— Biz'igen. Én fontos missziót akarok

betölteni. Látom, hogy az emberek valóság-gal tülekednek, harcolnak a dohányért és nincs senki sem, aki a mizériákon segíteni tudna, még a miniszter sem. De itt vagyok én, majd rendet teremtek. Nem lesz dohány innász, lesz dohány annyi, mint a szemét. Ez az, amit a főkapitány urral közölni akarok, általános dohányárusításra akarok engedélyt kapni. Jót adok és beszerzési áron. Ugy-e beszélhetek a főkapitány urral?

Az inspekción tisztviselő látta, hogy őrülttel van dolga, megvizsgáltatta a szerencsétlen embert dr. Ertler Mór tisztiorvossal, aki megállapította, hogy csakugyan meghibbant az elméje szegénynek.

Megállapították, hogy Weisz Lajosnak hívják, foglalkozására nézve képfestő, kolozsvári lakos. Beszállították az elmeorvóházba, ahol valószínűleg tovább is dohányt árul nagyban és kicsinyben.

A nagyváradi metropolita kongresszus összehívása.

Papp János aradi gör. kel. püspök összehívta Nagyváradra a metropolitai kongresszust, hogy Mangra Vazul érseket a méltóságába beiktassa.

A maghivó — amely az egyes tagokhoz elment — így szól:

Tisztelt Uram!

A hadiállapotok miatt egész Erdélyben előidézett jelenlegi rendkívüli helyzetben, a szervezési statutum és a balkormányzati szabályrendelet alapján, a magyarországi és erdélyi gör. kel. román metropolitánk konzistoriumát plenáris és tanácsülésekre október 15-28-án, szombati napra reggeli 10 órára és a következő napokra összehívom, kivételes módon Nagyváradra, az ottani Szent-székkünk termébe (Uri-utca 6. szám), amely ülésére az Ön megjelenése kívánatos, esetleges akadályoztatása idejekorán bejelentendő.

Jelentékenyebb tárgyak:

1. A metropolitai konzistorium megalkakulása az újabb ülőkök eskütételével.

2. Intézkedések az érsek-metropolita őnnagyméltóságának felszentelésére és istentiszteletére, amely a következő napon október 29-én a nagyváradi gör. kel. templomunkban megy végbe.

3. A kongresszusi határozatok kihirdetése.

4. A kongresszusi határozatok végrehajtása és a folyó ügyek tárgyalása.

Arad, 1916 évi október 14.

Páp I. János
s. k., püspök.

Sebecült és beteg tisztok jelentkezése.

Mindazon tisztok (havidijasok) és tiszt (havidijas) jelöltök, akik a harctérről visszatérve, betegségük miatt, vagy mint lábadozók magán ápolásban vagy magán kórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik pöttestnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek okt. hó 26-án d. e. 10 órakor nálam: (Őr-utca 5. szám alatt) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. Fülöpp Artur altábornagy, állomásparancsnok.

HIREK

*** Személyi hír.** Övagy gróf Széchenyi Imréné Andrássy Ilona grófnő Nagyváradra érkezett.

*** Mangra vazul érsek beiktatása.** Mangra Vazul v. b. t. t. nagyszobeni gör. keleti metropolita ünnepélyes beiktatása az érseki székre, mint már írtuk, október hó 29-én délelőtt 10 órakor megy végbe a nagyvárad gör. keleti holdes templomban. A nagyjelentőségű ünnepélyen magas egyházi és világi méltóságok vesznek részt. A városi tanács tegnap tartott ülésén Nagyvárad város képviselőire az ünnepélyen Rimler Károly polgármestert kérte fel.

*** Arany érdemkereszt.** A király Slobodinsky Antal 27. gy. v. bel. egészségügyi zászlóst az ellenesség szemben tenusított vitéz magatartása elismerésül az arany érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján tüntette ki.

*** A Kath. Kőr mai vetítő estéje.** Székelyországról tart nagyérdeklőségi előadást dr. Karácsonyi János kanonok a Kath. Kőr mai vetítő estélyén. A gyönyörű székely házakat, a népszokásokat, a székely rovásírást, a székely házat mutatja be 160 gyönyörű színes, vetített képben. Mozgó képekben mutatja be a székely lakodalmat, a székelyek eredeti táncát: a csürdöngölőt és a székely felpart és szövőpart. Ismeretlen fogja a tudós előadó a nála megzokott hatalmas tárgyismerettel a székelyek multját és a történelmileg emlékeztető helyeket: Vizaknát, a gyimesi Rákóczi várat és a kéréses Erdély gyönyörű tájait. Az előadás pontosan fél 6 órakor kezdődik.

*** A vármegye hadiadózáói.** A királyi pénzügyigazgatóság tanástermében befejezték azokat a tárgyalásokat, amelyek Biharvármegye hadiadózáinak kivett hadiadóját állapították meg. A tárgyalások simán mentek, s azzal a tervvel, amelyet Szabó Ákos pénzügyi tanácsos készített gondval és a viszonyok körültekintő mérlegelésével, mindenki megelégedett s jórészt tárgyalás nélkül elfogadta.

*** Pénzügyi bizottság — hadsegélyző bizottság ülése.** A város pénzügyi bizottsága szerdán délután 4 órakor ülést tart. Ezen tárgyalják Juricskay Berna tanácsos javaslatait a pezsgőadóról, a szikvizidő felemeléséről s a rendőri felügyeleti díjakról. — A hadsegélyző bizottság szűkebbalbizottságát Cziffra Kálmán dr. főispán ma délután 5 órára hívta össze. Ezen határoznak a felett, hogyan segítsenek olyanokon, kik hadsegélyt nem kaphattak vagy ha kaptak, oly kevet, hogy abból megélni nem tudnak.

*** Miniszteri döntés a megyei tisztviselők mandátuma ügyében.** A vármegyei tisztviselők körében mindaddig nem voltak bizonyosak a választás alá eső közigazgatási tisztviselők mandátumát az idevágó törvény voltaképpen meddig hosszabbította meg. Sándor János belügyminiszter most valamennyi vármegye alispánjához körrendeletet intézett, amelyben közli, hogy a vármegyék választás alá eső tisztviselőinek mandátumát a törvény a békekötést követő naptári év december 31 ig hosszabbította meg.

*** Varró Domokos kiténtetése.** A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy király Ófelsége Varró Domokos műszaki tanácsosnak a nagyvárad kir. államépítészeti hivatal főnökének a Ferenc József rend lovagkeresztjét adományozta, kiválóan buzgó szolgálatai elismerésül. A szép kiténtetés híre bizonyára nem csak Nagyváradon, de egész Biharvármegyében ószinte örömmel találkozik, mert a jól és buzgón teljesített munka méltó jutalmát látjuk benne. A legfelsőbb helyről jött elismerés olyan kiváló férfiut ért, aki hosszú évek erayedetlen munkásságával város- és megyeszerte köztisztéletet és közbeesülést érdemelt ki, abban a fontos pozícióban, amelyet általános megelégedésre tölt be. Varró Domokos társadalmi téren is becses szolgálatakat tett a városnak és megyének a megnyerő előzékeny modorával, biztosította a polgárág szeretetét a kiváló egyéniség számára. A kiténtetett főtisztviselőt sokan üdvözölték kiténtetése alkalmából.

*** A gyermekek jövője érdekében.** Varró István középiskolai tanító keademényezésére az ör. utcai községi iskola tanestülete elaposan megindokolt indítványt terjesztett Nagyvárad város községi iskolaszékéhez, amelyben rámutat azokra az elvadult viszonyokra, amelyek óriási mérvben romlásba viszik a gyermekeket. Az indítvány lényege különben az, hogy a 16 évnél fiatalabb gyermekeket tiltsák el a színházi és mozielőadásoktól; vendéglőkbe, korezmákba, kávéházakba, italmérésekbe ne legyen szabad a gyermekeknek belépniük, szeszszittalt és dohányterméket még elvitelre se legyen szabad a gyermekeknek kiszolgáltatni. Az iskolaszék az indítványt kiadta egy szűkebbkörű bizottságnak, amely tegnap foglalkozott a kérdéssel. A bizottság szabályrendelet készítését tartja szükségesnek, amelyben kimondatnék, hogy a gyermekek 10 éves korig egyáltalán nem látogathatják a színházakat és mozikat; 10 től 15 éves korukig csak szülőik, vagy felügyelőik jelenlétében. Gyermekek- és ifjúsági előadások e tilalom alól kivételnek. Gondoskodni kell azonban gyermek- és ifjúsági előadásokról, továbbá, hogy a város törvényhatósága a tilalomnak mindenkép érvényt szerezzen. Vendéglők, kávéházak, korezmák, italmérésekben a gyermekek 15 éves korig nem jelenhetnek meg s szeszszittalt még elvitelre se kapjanak. — Ohajtandónak tartja továbbá a bizottság, hogy a gyermekek csavargása megfelelő eszközökkel megakadályoztassék.

*** Bernát Istvánné menekült férjét keresi.** Bernát István 48. éves Kézdivásárhelyről aug. 28-án a székelyudvárhelyi 24. honvédezzredbe vonult be, onnan Nagyváradra hozták egy hadikórházba mint beteget. Kétségbeesett családja azóta nem tud róla. Felesége Eendrődön (Békésmegye) lakik 155. házszám alatt. Oda kér értesítést.

*** Erdélyi menekültek jelentkezzenek.** Felhívom az összes erdélyi menekülteket, hogy az ingyenes és díjas hazautazás céljából összeírás végett a rendőri bejelentő hivatalnál (II. em. 19. sz. a.) a saját érdekükken 3 nap alatt jelentkezzenek, mert részükre különvonatot indítanak. A késő jelentkezéseket nem vesszük figyelembe. — Molnár, bej. hiv. főnöke.

*** Eljegyzés.** Pintér Margit vároai élelmesésügyl tisztviselőnőt, Molnár Odón kedves, szép mostoha leányát eljegyezte Schvarcz Béla.

*** Csak egy darab ruhát a hadiárva s menekült gyermekek részére.** A Vörös Kereszt Jobbkéz osztály nem hiába fordult Nagyvárad város és megyénk lelkes honleányaihoz azzal a kérelemmel, hogy készítsünk mindnyáján egy darab ruhát a hadiárva és menekült gyermekek részére, ismét több adományt kaptunk e célra: Rimler Károlyné, Pap Anna, Szentiványi Károlyné Tenkéről, Schütz Albertné, Polgár Frigyesné, Fehér Dezsóné, Kőszeghy Józsefné ruhaneműket küldött, Mezőer Lajosné, Gerő Zsigmondné, Schüch Böske, özv. Szabó Gézáné 50—50 darab ruhaneműt gyűjtöttek, Mihelffy Lajosné, Szentiványi Károlyné 20—20 koronát adtak e célra.

Kérjük mindazon hölgyeket, kik a Vörös-Kereszt Jobbkéz megalakulásánál jelen voltak, hogy ha idejük engedi, jöjjenek varrni segíteni, a magtöröltött munka miatt a Jobbkéz mindennap nyitva van délelőtt 9—12-ig, délután 3—5 ig. Örömmel adunk ki munkát, aki otthon jobban szeret dolgozni. Hálásan köszönjük a hadiárva és menekült gyermekek nevében mindezen adományokat és kérjük hölgyeinket viseljék ezentul is lelkükön a hadiárva és menekült gyermekek sorsát, dolgozzunk értök, szolgáljunk ezzel hazánknak. A Vörös-Kereszt Jobbkéz osztályvezetősege.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő legszebb dísz. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbeszülhetlen Y-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2.50 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

Antal Sándor új könyve: A csudálatos szemű katona

*** Felhívjuk a közönség figyelmét** a „Hőfőherke” harisnya árúháza mai számukban közölt hirdetésére.

*** Elő és művirágüzlet,** amely 10 év óta fenáll visszavonlás miatt eladó. Cím a kiadóba.

*** Polcsokintó** 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló. drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Boltberendezés** polcok, üveg szekrény, pultok, rollós kizakat eladó Vécsey-utca 8.

*** Forolin** a legjobb és legbiztosabb toiletté szer, láb- és hónalj izszadás ellen. Hüsit! Szagtalanít. Ára 1.50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

*** Helybeli** nagyobb pénzintézet megfelelő gyakorlattal bíró fiatal tisztviselőt keres. Cím a kiadóhivatalban.

*** Gépiró kisasszony** több évi irodai gyakorlattal, mint levelező, valamint hadmentes fiatalal ember több évi irodai gyakorlattal segéd könyvalónek jó fizetéssel felvétetik. Komlós Testvérek üvegkereskedésében Zöldfa-utca 13.

Legujabb táviratok.

Az oláhok erdélyi visszavonulásának oka.

Budapest, október 23. (Saját tudósítónktól.) A Havas ügynökség Bukarestből felhivatslos közleményt kapott, amely szerint erdélyi visszavonulásukat a tuleró okozta. Egyes csapattesteik hatszoros tul erővel állottak szemben, a háromszoros tul erő minimális volt. Olyan hatalmas német erők léptek fel, hogy Románia egymaga képtelen volt velük szemben megállani, ezért orosz csapatereősítéseket kellett hívni.

A távirat megerősíti, hogy a román király átveszi ismét a fővezérletet, a tulajdonképeni vezetést orosz tábornokokra és Bethelot francia tábornokra bizzák.

Az antant és a görög provizorikus kormány.

Budapest, okt 23 (Saját tudósítónktól.) A Szecso jelszati Szalonikiból: Az antant követői megjelentek Politianál, a provizorikus kormány külügyminiszternél és átvizolták kinevezése alkalmából. Ezzel a provizorikus kormányt elismerték.

SZÍNHÁZ.

Heti műsori:

Kedden : Keringő.
Szerdán : Keringő.
Csütörtökön : Kis gróf.
Pénteken : Csöppség.
Szombat délután : Katenadolog.
Szombat este : Névtelen asszony.

Keringő.

Színháték 3 felvonásban. Irta : *Ruttkai György*
A szindarabiráshoz nem elég a szin-padi fogások ismerete, sőt ez talán az utolsó a szükséges kellékek sorába. Ruttkai György is jó ismerője a szinpadnak, de azért a Keringő mégsem jó darab. Nincs benne semmi különlegesen nagy előnye sincs. Eppen az a baja, hogy semmi sincs benne. A főhős egy asszony, a ki állítólag szereti az urát s eljászik egy találkát, a melyre névtelen le-velben az urát is meghívta, csak azért, hogy igazán szerelmessé tegye magába. Aztán gondol egyet és mégis a kedvesje-lölté, János urát akar lenni. Hja, de János ur is gondol egyet és az asszonyt a férje karjaiba vezeti s ennek emlékére — ír egy keringőt. Végül kiderül, hogy ónagysága egyszerű divatbáb, a ki csak léháskodni szeret. Csupa lehetetlenség a főhős is, a férj is, a harmadik is, a harmóniát csak az hozza létre, hogy a mese is lehetetlenül naiv.

A szerző francia mesterekhez járt iskolába és a modern francia drámák kópiá-jára próbált hatásos meglepetéseket csinálni. Ebből a zsánerből is csak naivságokat tudott produkálni, úgy hogy néhol frappáns-nak szánt Deus ex machinákon valósággal mosolyog a néző is, a színész is. Azért, mert valaki sok francia jó drámát össze-olvasott, még nem következik, hogy írni is tud jó drámát. Egyedüli előnye a darab-nak: vagy két elmés mondás (több aligha van benne.) Ezért azonban kár három fel-

vonáson át egy alléggé kezdő író próbál-kozását végignézni. Azok az elmésségek sem emelkednek túl bármelyik jó vidéki ujságíró ügyességén.

Ruttkai György lehet olvasott intel-ligens ujságíró, maradjon hát meg annak és ne vágyakozzék olyan babárokra, a me-lyek nem neki teremnek.

Az itteni előadás — a kissé kopott diszletektől eltekintve — jó volt. *Kassics* E zter elég hálás szerepet kapott s azon felül szépségét is ragyogtathatta. *Bihari Ákos* és *Tóth Elek* *Kassics* Eszterrel együtt megpróbálták a lehetetlen szerepből ki-hozni a legfőbb lehetetlenséget: a sikert. A szerző számára: bizony ők sem tudták.

Hogy az est egy sikeréről mégis ha-számolhassunk megemlítjük, hogy felvonás-közben nagyszerűen adták elő a Mendelssohn Hegedűversenyét. Ez megérte a belépti díjat.

URANIA mozgó-színház
Kedden.
A sátn lelkü ember
Tragédia 3 f.
Előadások kezdete: Szombaton, va-sárnap és ünnepponon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

APOLLÓ mozgó-színház
Kedden.
A szent hazugság.
Dráma 4 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, va-sárnap és ünnepponon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

VIGADÓ mozgó-színház
Kedden.
A vőreb.
Dráma 4 felv.
Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

NYILTÉR.
Unid. Med.
Dr. Havas fogorvos
rendel
d. e. 9-12-ig. d. u. 1/2 3-5-ig.
Nagyvárad Szent László-tér 2. e.
Vidékiek részére munkálatok még aznap elkészülnek.

Huzás már e héten okt. 27. és 28.
Vegyünk osztálysorajegyet az új fő-árusítónál az „Ujvárosi Takarékpénztár részvénytársaságnál” Szent László-tér 5. szám. (Telefonszám 994.)
Sorsjegyek a kedveltebb:
64313—64324, 86340—86346,
88503—88526, 92105—92124
sorszámokból csak e hó 26. délutánig kaphatók.

HETI ÁRJEGYZÉK.

Teás készlet aranyozás-sal 6 személyre . . .	6	kor.
Kávés készlet aranyozás-sal 6 személyre . . .	6	"
Feketekávés készlet táleá-val Roccoco 6 személyre	6	"
Mosdó készlet finom fayence	8	"
Ebédlő készlet aranyo-zással 6 személyre . .	24	"
Függő lámpa csigas fel-szerelve	16	"
Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre .	4	"
Gyümölcs készlet majo-lika 6 személyre . . .	4	"
China ezüst cukortartó 6 személyre	5	"

KÉPREKEREZÉS
izlésesen elkészítve.
ABLAK ÜVEGEZÉS
pontosan előnyös árak-ban lesznek készítve.

KOMLÓS TESTVÉREK
azelőtt Heller Testvérek
Uveg, porcellán, lámpa áru és konyha felszerelési áruk nagy-kereskedése.
Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz.
:: Telefonszám 372. ::

Női, férfi és katonai
esőköpenyek
25 — koronától 140 — koronáig
Tiszta gyapju impregnált
női esőköpenyek
Divatos
női esőkalapok.
Katonai felszerelések
u. m. hátzások, hálózások, gummi mosdótálok, légpárnák, lábszárvédők, vízhatlan csuklyák
a legolcsóbb gyári árakon
Haas Lipót
Sinoleum
gyári raktárában.
Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. Telefon 463
Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

IZSÁK LIDIA

elsőrendű műőszalon

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. l.

violetében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

Telefon : 11—53.

Katonák! Bevonulók!

Figyelmébe ajánljuk a „Hófehérke“ Harisnya-áruházban előnyös árakban kapható téli kötött tábori felszereléseket.

Vigyázzanak

a „Hófehérke“ védjegyre és cégre !! Szent László-tér Sas palota !! akik arra ügyelnek azok **egészségükre** is vigyáznak.

Kivonat legújabb slager cikkemből:

Téli tricó ing, vagy nadrág K 7, 8, 9, 10, 12.
 „ gyeplu ing „ „ 11, 13, 15.
 Teveszőr swetter v. mellény „ 16, 20, 30, 40.
 „ érmelegítő „ 1, 20, 2, 20
 „ lábszárvédő „ 5, 6, 7, 9.
 „ hősapka „ 4, 5, 6.
 „ téli harisnya „ 1, 60, 1, 96, 3, 5.
 „ keztü „ 1, 60, 2, 3, 6, 10.
 Csavar lábszárvédő reklam ár K 6. 7, 50, 9.

Ugyancsak gazdag választék női téli holmokban, harisnya, keztü, kötött és selyem kabát, lélekmelegítőben.

Vigyázzon a „Hófehérke“ cégre és védjegyre.

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok, **amerikai és sodrony-ágybetétek**: összehajtott ágyak eredeti gyári árakban kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke: 1,000.000 korona.

Elfogad betéteket 5 százalékos kamatozásra a betét napjától számítva. — Leszámítol váltókat — Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra

Erdélyi menekültek betéteire

a Pénzügyintézet központ megbízásából méltányos előleget folyósít

A Nagyvárad **Hitelbank r.-t.**
 Zöldfa-utca 2. szám.

Az Erzsébetligeten lévő **4 új földszintes** házban két és három szobás lakások kiadók, (Püspöki residenciamellett.)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

12988—1916.

Hirdetmény.

A nagyvárad m. kir. Pénzügyigazgatóság 33085/VI—1915 sz. a. felhívása követ. kezében az 1912—1914 év végével lejárt ideiglenes adómentes szőlők új osztályában sorozásáról felvett adó tárgyváltozási F. jegyzék városház földzint 31 számú szobájában f. évi október 23 tól november 6-ig tizenöt napi közszemlésre kitétetett, minek következtében értesítettek az érdekelt feleket, hogy a kitűzött napokon az osztályozást megsemmisítik a esetleges felszólalásukat beadhatják.

Nagyvárad, 1916. évi október 20.

Nagyvárad város adóhivatala.

Harisnya, tricó, keztü.

Svetterek, kabátok, lélekmelegítők, valamint az összes kötött ruházatok, legjobb és legolcsóbb beszerzési helye

Hungária Harisnyaáruház

Sas Passage főbejárónál.

Kéretik cégünket összememléstetni

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben egy kisebb, mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabútorok fiúkében beraktározásra elfogadtatnak. Termények beraktározására való száraz pincék, továbbá boros pincék, istállók és kocsiszinek állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzetméterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ. beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 814.

A telep telefonja 814.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű

Villamos vasalók,
 „ főzőedények,
 „ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállíthatók. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerelő telefonja 55.

Főszerelő telefonja 55.